

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH INICJATYWY (bez oceny skutków)

Niniejszy dokument ma na celu poinformowanie opinii publicznej i zainteresowanych stron o pracach Komisji, aby umożliwić im przekazanie informacji zwrotnych i skuteczny udział w konsultacjach.

Zwracamy się do tych grup o przedstawienie opinii na temat przyjętego przez Komisję podejścia do wskazanego problemu i możliwych rozwiązań oraz o przekazanie nam wszelkich istotnych informacji.

⚠ Należy sfinalizować niniejszy dokument na jak najwcześniejszym etapie procesu przygotowań, aby umożliwić optymalne wykorzystanie informacji zwrotnych otrzymanych od zainteresowanych stron.

TYTUŁ INICJATYWY	Racjonalizacja wymogów sprawozdawczych
WIODĄCA I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ	DG Sekretariat Generalny, SG.A.2
PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY	Do ustalenia
ORIENTACYJNY TERMIN	2024–2025
INFORMACJE DODATKOWE	-

Niniejszy dokument jest przeznaczony wyłącznie do celów informacyjnych. Nie przesądza on o ostatecznej decyzji Komisji co do tego, czy inicjatywa ta zostanie zrealizowana, ani o jej ostatecznej treści. Wszystkie opisane tu elementy inicjatywy, w tym jej harmonogram, mogą ulec zmianie.

A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny

Konkurencyjność unijnych przedsiębiorstw ucierpiała z powodu pandemii koronawirusa i rosyjskiej napaści na Ukrainę, która to napaść spowodowała zakłócenia w łańcuchach dostaw, wysokie koszty energii i wzrost cen po tym, jak Rosja zaczęła wykorzystywać dostawy gazu i żywności jako broń.

W związku z tym Komisja zapowiedziała szereg środków i działań mających na celu poprawę konkurencyjności unijnych przedsiębiorstw na rynkach światowych. W komunikacie pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.” ([COM\(2023\)168](#)) podkreślono znaczenie sprzyjających wzrostowi gospodarstwu ram regulacyjnych dla wspierania konkurencyjności i produktywności unijnego biznesu. W komunikacie tym Komisja zobowiązała się podjąć nowe kroki, aby zracjonalizować i uprościć wymogi sprawozdawcze wobec przedsiębiorstw i administracji, a do jesieni – przedstawić pierwsze wnioski dotyczące każdego z następujących obszarów tematycznych: ekologia, polityka cyfrowa i gospodarka. Celem jest zmniejszenie takich obciążeń o 25 % bez podważania powiązanych celów polityki. W związku z zapowiedzią zawartą w komunikacie przyjęto już istotne wnioski legislacyjne, a kolejne mają wkrótce zostać przyjęte, jak określono w programie prac Komisji na 2024 r.

W pakiecie pomocy gospodarczej dla MŚP ([COM\(2023\) 535](#)) przyjętym 12 września 2023 r. przedstawiono dalsze działania zmierzające do osiągnięcia tego celu. Obejmują one określenie priorytetowych obszarów racjonalizacji wymogów sprawozdawczych we współpracy z reprezentatywną grupą przedsiębiorstw, stowarzyszeń sektorowych i organów krajowych, a także przygotowanie przez służby Komisji konkretnych planów racjonalizacji na 2024 r.

Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

Przedmiotowa inicjatywa jest częścią działań Komisji mających na celu ograniczenie uciążliwych wymogów sprawozdawczych wobec przedsiębiorstw (zwłaszcza MŚP) i organów publicznych. Zdaniem 55 % MŚP do ich największych problemów należą obciążenia administracyjne lub przeszkody regulacyjne. Przewidywalne otoczenie regulacyjne, skuteczne ramy instytucjonalne oraz sprzyjające otoczenie biznesowe przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności, osiągnięcia sprawiedliwości i złagodzenia skutków ostatnich kryzysów.

„Wymóg sprawozdawczy” to wymóg wynikający z prawodawstwa UE, który zobowiązuje organy państw

członkowskich, organizacje prywatne lub organizacje publiczne do przekazywania (co do zasady okresowo) ustrukturyzowanych lub nieustrukturyzowanych danych (jakościowych lub ilościowych) właściwym organom na szczeblu unijnym lub krajowym. Na potrzeby niniejszej inicjatywy pojęcie wymogów sprawozdawczych obejmuje również przekazywanie informacji przez przedsiębiorstwa innym przedsiębiorstwom lub konsumentom, przy czym nie obejmuje ono certyfikacji, znakowania, wydawania pozwoleń i podobnych procesów¹.

Komisja wykorzystuje wiele różnych narzędzi, aby uprościć przepisy oraz ułatwić ich przestrzeganie i czerpanie z nich korzyści. Program sprawności i wydajności regulacyjnej (REFIT) istnieje od 2012 r. W ramach tego programu systematycznie poszukuje się możliwości uproszczenia unijnego prawodawstwa i zmniejszenia obciążeń. Ponadto od 2022 r. Komisja stosuje zasadę „jedno więcej – jedno mniej”, zgodnie z którą zobowiązała się do równoważenia wszelkich nowych proponowanych obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw i obywateli oraz do kompensowania w jak największym stopniu kosztów dostosowania się do nowych regulacji (takich jak koszty inwestycji) wynikających z jej wniosków legislacyjnych. Aby zapewnić należyte uwzględnienie wpływu swoich wniosków na konkurencyjność przedsiębiorstw, Komisja wprowadziła również obowiązkowy sprawdzian konkurencyjności. Te wysiłki i narzędzia Komisji stanowią uzupełnienie średniookresowego celu, jakim jest racjonalizacja wymogów sprawozdawczych i zmniejszenie związanych z nimi obciążeń administracyjnych o 25 % w oparciu o analizę wymogów sprawozdawczych w odniesieniu do przedsiębiorstw i państw członkowskich, które to wymogi wynikają z unijnych przepisów.

Unijne wymogi sprawozdawcze są wprawdzie niezbędne do zapewnienia właściwego wdrażania, monitorowania i oceny prawodawstwa UE oraz osiągnięcia korzyści płynących z zakładanych celów polityki, mogą też być efektywne ekonomicznie, gdy zastępują 27 różnych wymogów obowiązujących w poszczególnych państwach członkowskich, jednakże przedsiębiorstwa i państwa członkowskie mogą postrzegać niektóre z nich jako uciążliwe lub kosztowne. W związku z tym w zakresie niniejszej inicjatywy nie leży całkowite wyeliminowanie obowiązków sprawozdawczych, lecz ich racjonalizacja przez usunięcie zbędnych, zdublowanych lub nieaktualnych obowiązków, nieefektywnych rozwiązań pod względem częstotliwości lub terminów składania sprawozdań, nieodpowiednich metod zbierania danych stosowanych na przestrzeni lat, bez podważania założeń polityki.

W ramach przedmiotowej inicjatywy Komisja pragnie w pierwszej kolejności wskazać najbardziej nieefektywne i uciążliwe wymogi sprawozdawcze w odniesieniu do przedsiębiorstw i państw członkowskich oraz znaleźć sposoby ich racjonalizacji (np. przez zmianę częstotliwości składania sprawozdań), modernizacji (np. przez wprowadzenie rozwiązań cyfrowych) lub optymalizacji (np. przez zastosowanie zasady jednorazowości, zgodnie z którą przedsiębiorstwa nie musiałyby dostarczać tych samych danych w ramach różnych obowiązków sprawozdawczych, lub przez zastąpienie, w miarę możliwości, 27 różnych kanałów przekazywania danych jednym kanałem na poziomie UE).

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

- Podstawa prawna

Przedmiotowa inicjatywa ma na celu określenie takich wymogów sprawozdawczych wynikających z unijnych przepisów, które można wyeliminować lub zrationalizować bez uszczerbku dla założeń polityki. Po zidentyfikowaniu tych wymogów wszelkie przyszłe działania Komisji będą opierać się na odpowiednich podstawach prawnych przepisów, w których określono odnośne wymogi sprawozdawcze.

- Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE

Ponieważ inicjatywa ma na celu racjonalizację wymogów sprawozdawczych wynikających z unijnych przepisów, jedynie Unia może się zająć tą kwestią. Związane z tym przyszłe wnioski dotyczące zmiany różnych aktów ustawodawczych mogą obejmować obszary kompetencji wyłącznych i dzielonych. W orędziu o stanie Unii przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen wezwała państwa członkowskie do pójścia za przykładem Unii i przyjęcia własnych środków w celu uproszczenia wymogów nałożonych na szczeblu krajowym. Należy to rozumieć jako rozszerzenie przedmiotowej inicjatywy na środki krajowe wdrażające przepisy UE w sposób, który wykracza poza wymogi prawne lub sprawia, że wymogi sprawozdawcze stają się bardziej złożone niż jest to konieczne, aby zapewnić zgodność z prawem UE.

B. Co ma osiągnąć inicjatywa i w jaki sposób?

Przeprowadzane konsultacje pomogą w zgromadzeniu potrzebnych dowodów, na podstawie których

¹ Te ostatnie wchodzą jednak w zakres programu sprawności i wydajności regulacyjnej i są kompensowane w ramach zasady „jedno więcej – jedno mniej”.

opracowane zostaną środki służące racjonalizacji wymogów sprawozdawczych w odniesieniu do przedsiębiorstw i państw członkowskich, co pozwoli zmniejszyć związane z tymi wymogami obciążenia administracyjne o 25 % w perspektywie średnioterminowej.

W ramach niniejszego zaproszenia do zgłaszania uwag Komisja zwraca się do unijnych przedsiębiorstw i państw członkowskich o informacje zwrotne, pomysły i uwagi w odniesieniu do tych wymogów sprawozdawczych wynikających z prawodawstwa UE, które są najbardziej uciążliwe pod względem potrzebnego czasu, powiązanych kosztów oraz ogólnych trudności.

1) Komisji potrzebne są informacje na temat obszarów, w których nieefektywne wymogi są szczególnie problematyczne, oraz dane ilościowe dotyczące obciążeń wynikających z tych wymogów.

2) Komisja poszukuje również konkretnych rozwiązań umożliwiających racjonalizację, modernizację lub optymalizację istniejących wymogów, takich jak: wyeliminowanie zbędnych wymogów, dostosowanie częstotliwości składania sprawozdań, możliwości rozwiązań cyfrowych, stosowanie zasady jednorazowości, lepsze wykorzystanie innych źródeł danych lub inny możliwy przyrost wydajności. Rozwiązania takie nie powinny jednak podważać założeń polityki ani norm postępowania i ochrony.

Uwagi przekazane w związku z niniejszym zaproszeniem do zgłaszania uwag powinny odnosić się do wymogów sprawozdawczych wynikających (bezpośrednio lub pośrednio) z prawodawstwa UE. Najlepiej byłoby, gdyby zawierały następujące informacje (lub niektóre z nich):

- Ile czasu i zasobów przeznaczają się ogółem na spełnienie wymogów sprawozdawczych? Proszę w miarę możliwości podać liczbę godzin na miesiąc/rok lub liczbę pracowników (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy) potrzebnych do ich spełnienia.
- Czy wymogi te wynikają wyłącznie z unijnych przepisów?
- Czy istnieją szczególne obszary (rodzaje wymogów sprawozdawczych lub obszary polityki), które są szczególnie problematyczne?
- Które szczególne wymogi sprawozdawcze we wskazanych obszarach uznaje się za trudne do spełnienia? Co zajmuje najwięcej czasu? Proszę w miarę możliwości podać liczbę godzin na miesiąc/rok lub liczbę pracowników (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy) potrzebnych do spełnienia tych wymogów sprawozdawczych we wskazanych obszarach.
- Które wymogi sprawozdawcze uważają Państwo za zbędne, mające ograniczoną użyteczność lub nieproporcjonalne? Czy cel gromadzenia niektórych informacji jest niejasny?
- W przypadku których wymogów można by (w większym stopniu) przejsć na rozwiązania cyfrowe i jak to zrobić? Proszę wziąć pod uwagę zarówno gromadzenie danych, jak i przedkładanie samych sprawozdań.
- W odniesieniu do jakich wymogów można by zmniejszyć częstotliwość składania sprawozdań?
- Które wymogi sprawozdawcze pokrywają się z innymi wymogami i mogłyby zostać skonsolidowane?
- Czy niektóre wymogi sprawozdawcze są zbędne w tym sensie, że organy publiczne/UE mają już dostęp do przekazywanych informacji za pośrednictwem innych kanałów komunikacji lub systemów informacyjnych/baz danych?

Prawdopodobne skutki

Racjonalizacja wymogów sprawozdawczych wynikających z prawodawstwa UE powinna zmniejszyć obciążenie administracyjne przedsiębiorstw i państw członkowskich. W przypadku przedsiębiorstw, a w szczególności MŚP, racjonalizacja nieefektywnej sprawozdawczości uwolni zasoby potrzebne do działań pobudzających wzrost gospodarczy. Dzięki uproszczeniu wymogów sprawozdawczych wobec państw członkowskich i samorządów administracje krajowe, regionalne i lokalne będą mogły stać się bardziej skuteczne i przeznaczyć ograniczone zasoby na realizację innych zadań. Ponadto zbędne wymogi nałożone na państwa członkowskie mogą mieć również wpływ na przedsiębiorstwa, które muszą przekazywać dane właściwym organom krajowym.

Oczekuje się, że dzięki poprawie konkurencyjności kosztowej przedsiębiorstw przedmiotowa inicjatywa ułatwi realizację celu zrównoważonego rozwoju nr 8 (wzrost gospodarczy i godna praca) oraz celu nr 9 (innowacyjność, przemysł, infrastruktura). Ponadto przyczyni się do realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 16 (pokój, sprawiedliwość i silne instytucje), a w szczególności do powstania skutecznych, rozliczalnych i przejrzystych instytucji oraz do zapewnienia elastycznego, inkluzywnego i reprezentatywnego procesu decyzyjnego.

Monitorowanie w przyszłości

Na podstawie wyników niniejszego zaproszenia do zgłaszania uwag, innych działań konsultacyjnych opisanych poniżej oraz danych zgromadzonych w ramach prac przygotowawczych Komisja przygotowuje konkretne plany racjonalizacji na 2024 r. i kolejne lata. Będzie również dążyć do stworzenia pełnego repozytorium wymogów sprawozdawczych w celu monitorowania ich adekwatności i wyników oraz w celu zmniejszenia związanych z nimi obciążeń o 25 %.

W corocznym badaniu obciążenia z 2023 r. w przejrzysty sposób przedstawione zostaną wyniki działań konsultacyjnych i innych działań, w szczególności w obszarach priorytetowych wskazanych przez zainteresowane strony.

C. Lepsze stanowienie prawa

Ocena skutków

W następstwie niniejszego zaproszenia do zgłaszania uwag przedstawione zostaną środki, z których część (najistotniejsza pod względem wywieranych skutków i wagi decyzji politycznych) zostanie poddana ocenie skutków, zgodnie z polityką Komisji w zakresie lepszego stanowienia prawa. Pozostała część środków, zarówno ustawodawczych, jak i nieustawodawczych, wprowadzająca ukierunkowane zmiany nie będzie wymagała oceny skutków.

Strategia konsultacji

Uwagi w odniesieniu do niniejszego zaproszenia do zgłaszania uwag (dostępnego we wszystkich językach urzędowych UE) można przedstawiać przez sześć tygodni na portalu Komisji „Wyraź swoją opinię”. Mile widziane są wszelkie informacje zwrotne i stanowiska zawierające odpowiedzi na pytania zadane w polu „B” powyżej oraz wszelkie materiały na ich poparcie. Uwagi można przysyłać w dowolnym języku urzędowym UE.

Komisja nie planuje żadnych innych dodatkowych konsultacji publicznych mających wesprzeć prace służące racjonalizacji wymogów sprawozdawczych. Zorganizuje jednak warsztaty uzupełniające z udziałem zainteresowanych podmiotów z sektora biznesu/przemysłu (w tym MŚP) oraz przedstawicieli państw członkowskich. W ramach przedmiotowej inicjatywy Komisja skorzysta również z pomocy platformy ds. dostosowania się do wymogów przyszłości (grupy ekspertów wysokiego szczebla złożonej z przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz władz krajowych, regionalnych i lokalnych). Wyniki tych działań, które zostaną przedstawione w corocznym badaniu obciążenia z 2023 r., pomogą odpowiednio ukierunkować podejmowane przez Komisję wysiłki na rzecz racjonalizacji wymogów sprawozdawczych.

Zgodnie ze strategią Komisji „lepszego stanowienia prawa”, polegającą na opracowywaniu inicjatyw opartych na najlepszej dostępnej wiedzy, zachęcamy również naukowców, organizacje akademickie i stowarzyszenia naukowe dysponujące wiedzą fachową w zakresie ograniczania obciążeń administracyjnych do przedkładania odpowiednich opublikowanych i wstępnych badań naukowych, analiz i danych dotyczących nieefektywnych wymogów sprawozdawczych. Komisję w szczególności interesują opinie podsumowujące obecny stan wiedzy w odpowiednich dziedzinach.